

Schubertiada

30a edició

Estimaràs la música

Diumenge 28 d'agost de 2022

Quartet Casals
Christian Blackshaw, piano

Obres de Xostakóvitx i Dvořák

B

CO

B Sabadell
Fundació

Cultura i talent

www.fundaciobancsabadell.com

Schubertiada
Vilabertran

Quartet Casals Christian Blackshaw, piano

Obres de Xostakóvitx i Dvořák

Diumenge 28 d'agost,

19:30 h

Canònica de Santa
Maria de Vilabertran

DMITRI XOSTAKÓVITX (1906 — 1975)

15' **Quartet per a cordes n. 1 en do major, op. 49** (1938)

Moderato

Moderato

Allegro molto

Allegro

ANTONÍN DVOŘÁK (1841 — 1904)

40' **Quintet per a piano n. 2 en la major, op. 81** (1887)

Allegro ma non tanto

Dumka. Andante con moto

Scherzo. Molto vivace

Finale. Allegro

—Aquest programa s'interpretarà sense pausa—

www.schubertiada.cat

Quartet Casals

Vera Martínez Mehner i Abel Tomàs, violins
Jonathan Brown, viola
Arnau Tomàs, violoncel

Guanyador dels primers premis dels Concursos Internacionals de Londres i d'Hamburg (Concurs Brahms), el Quartet Casals ha esdevingut un dels quartets de corda més importants de la seva generació. Ha actuat de manera assídua a les sales Wigmore Hall, Carnegie Hall, Musikverein de Viena, Kölner Philharmonie, Cité de la Musique de Paris, Concertgebouw d'Amsterdam i Philharmonie de Berlín, així com a la Schubertiada i la Schubertiade Schwarzenberg. Ha rebut una profunda influència de compositors vius de la nostra època com György Kurtág i ha realitzat estrenes mundials de notables compositors espanyols de l'actualitat. El més destacat de les seves pròximes temporades inclou el cicle dels deu últims quartets de Mozart així com altres projectes centrats en els compositors hongaresos Bartók, Ligeti i Kurtág. Ha estat reconegut com a ambai-xador cultural per part de la Generalitat de Catalunya i de l'Institut Ramon Llull.

Aquest és el 41è concert del Quartet Casals a la Schubertiada; hi va debutar l'any 1997.

Christian Blackshaw, piano

Christian Blackshaw, un pianista profundament apassionat i sensible, és celebrat per la incomparable musicalitat de les seves actuacions. Després d'estudiar al Royal College de Manchester i a la Royal Academy de Londres, va ser el primer pianista britànic a estudiar al Conservatori de Leningrad. Ha actuat a tot el món i en festivals com a recitalista i solista, amb directors de renom com Valery Gergiev, Simon Rattle, Gianandrea Noseda, Yuri Temirkànov o Neville Marriner. La seva aclamada integral de Sonates per a piano de Mozart va ser enregistrada pel Wigmore Hall de Londres i publicada en quatre volums. Els crítics han estat unànimes en els seus elogis, descrivint aquests enregistraments com a "captivadors", "màgics" i "magistrals". Ha estat artista resident al Wigmore Hall.

Aquest és el tercer concert de Christian Blackshaw a la Schubertíada; hi va debutar l'any 2021 a Valdegovía/Gaubea.

El Quartet Casals en essència i ampliat

Albert Ferrer Flamarich

Musicògraf i historiador de l'art

El concert que tanca el cicle d'enguany exemplifica la solidesa d'una formació que és una referència musical internacional els membres de la qual també participen en altres conjunts instrumentals, com el famós Trio Ludwig. En aquest sentit, la interacció dels músics els permet sumar el piano en el cas del feliç quintet de Dvořák després d'abordar el primer dels quartets de Xostakóvitx, una pàgina igualment feliç, almenys en aparença.

Les actuacions del Quartet Casals són una garantia de música al màxim nivell. Són cites ineludibles en el calendari musical d'arreu, gràcies a una maduresa com a conjunt proclamada internacional per la crítica especialitzada i avalada per nombrosos enregistraments que han esdevingut una referència interpretativa basada en el domini tècnic i expressiu servit pel talent i el treball rigorós. Les seves alenades romàntiques no deixen escletxa a l'ensopiment gràcies a una barreja d'implicació, perfecció, musicalitat i sensació de plenitud sonora (cantabilitat, afinació, pulcritud d'atacs, idoneïtat en les transicions, construcció...) que s'adiuen en obres com el **Quartet n. 1** de **Xostakóvitx** que sembla emparentar-se amb els primers quartets de Haydn per la brevetat —dura uns 15 minuts—, la divisió en quatre moviments i un aire de divertiment que encaixa amb un títol posteriorment descartat com “Primavera”.

Ho recull Krzysztof Meyer a la seva monografia sobre el compositor, citant-lo directament quan afirmava que es va passar un any sense escriure res després d'acabar la Simfonia n. 5: “Vaig compondre únicament un quartet, que consta de quatre moviments. Em vaig posar a escriure sense cap idea especial ni cap sentiment concret, convençut que no en sortiria res. En efecte, un quartet és un dels gèneres més difícils. Vaig escriure la primera pàgina com una espècie d'exercici que no pensava ni acabar ni publicar... però el treball em va seduir tant que vaig compondre la resta amb una rapidesa increïble. No caldria buscar una profunditat especial en el meu primer quartet. És alegre, festiu i líric. Jo el qualificaria de *primavera!*”

No obstant, cal matisar que els dos temps moderats inicials i els dos *allegro* finals poden tenir una reminiscència de Neoclassicisme, tal i com va apuntar el tan brillant com polè-

mic Richard Taruskin, traspasat a principis d'aquest estiu, però es tracta d'una composició no exempta d'un atenuat dramatisme i d'una tensió subjacent amarada d'ironia en una època de crisi. I és que aquest plaent debut quartetístic, estrenat a Leningrad el 10 d'octubre de 1938 pel Quartet Glazunov amb una excel·lent acollida, sobrepassa anteriors obres de cambra (el primer trio, la sonata per a violoncel, entre altres) i s'hi troben els seus característics obstinats rítmics reforçats per algunes notes en pedal, joc de registre agut despullat per a generar tensió i estructures relativament simples que es presten a ambients inquietants en passatges absents de gran densitat en la textura i que emulen recitatius vocals.

Uns elements que en Xostakóvitx evocaran una imatgeria de soledat, fredor i buidor i que ens parlen de la cruesa existencial, com si fossin una pulsó que canta les angoixes d'una vida sota l'ombra del terror en una època on l'acusació de ser "formalista" podia suposar el bitllet per a una purga. En efecte, les directrius polítiques en l'art obligaven de manera velada —i no tan velada— a escriure per a les masses. Un estil que excloïa l'atonalisme i els "excessos schönbergians" i valorava el mode major, les harmonies tonals i les melodies senzilles i cantables. D'aquí l'aparença d'oxigenació d'aquest primer quartet amb passatges com el de la viola que obre el melancòlic segon moviment, *Moderato*, amb un tema de caràcter popular cantat que reprèn del violí desenvolupant-se amb variacions en una mena de *passacaglia*. O el caràcter líric del *Moderato* inicial amb aire d'innocència i elegíac; mentre que l'*Allegro molto* és un scherzo tímbricament matisat per l'ús de la sordina i transformat en un vals. Per últim, el darrer *Allegro* rememora l'escriptura de quartet brillant amb el violí com a protagonista i dinamitzador del discurs en un movi-

ment proteic, de gran vitalitat rítmica però tenyit per subtils dissonàncies.

En aquest sentit, a partir de les imposicions del règim estalinista, Xostakóvitx —com Prokófiev— va assolir un llenguatge indubtablement personal i contemporani en un gènere consolidat i nascut al segle XVIII, que converteix en un microcosmos confessional amb el qual exorcitza les seves pors. Sobretot a partir del *Quartet núm. 3*. I és que, com en el cas de Beethoven, el coneixement de la seva literatura per aquesta formació és fonamental per a escodrinyar-ne l'evolució creativa, encara que el primer exemple creatiu fos tardà, l'any 1938 i als trenta-dos anys, per a un compositor que als vint anys ja havia compost la seva *Primera simfonia*.

L'altra obra del programa permet copsar la mal·leabilitat del Quartet Casals i la seva capacitat d'integrar altres músics per oferir repertoris com el **Quintet amb piano n. 2** de Dvořák, de 1887 i el segon que va compondre seguint l'estela de les obres mestres de Schumann i Brahms. En aquest sentit, la inclusió del piano serveix d'element propulsor per a les líriques efusions de les cordes i un pal de paller integrador als magmes sons i l'arravatament melòdic com en el moviment inicial. Aquest s'inicia amb una cantarella del violoncel sobre uns arpegiats del piano que es transformen en acords partits amb l'entrada homofònica de les cordes presentant així el primer tema dels dos que basteixen aquest moviment en forma sonata —sense introducció i amb repetició de l'exposició—. Enmig el desenvolupament genera grans contrastos rítmics en una progressió que emmascara el segon tema, líric amb aire eslau i exposat per la viola.

El segon moviment es reparteix en sis seccions (ABCABA) a partir de tres blocs temàtics: una tonada melancòlica (A) que

evidencia el doll melòdic del compositor txec que exposa el piano al registre agut amb un contracant a les cordes, reapareixent abreujada en la segona meitat del moviment; un tema rítmic i enèrgic (B) i una *Dumka* (C) que contrasta amb vivacitat en ritme i compàs. Segueix un *scherzo* sobre tres temes (un alegre, un lent i un avalsejat) que precedeix un final trepidant, a ritme de polka, efectes sincopats, encant melòdic i virtuosisme del conjunt, en un estil concertant encapçalat pel violí primer i sustentat pel piano. Escrit pràcticament en dues setmanes, aquest *Opus 87* de Dvořák li va valdre el reconeixement internacional en la seva estrena a Londres l'any següent i va significar un enorme salt qualitatiu respecte el primer quintet amb piano.

AGRAÏMENTS

Col·laborador principal

B Sabadell
Fundació

Amb el suport de

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Amb l'ajut de

Diputació de Girona

Ajuntament de Figueres
www.figueres.cat

Castelló d'Empúries

Ajuntament de Vilabertran

Amb el patrocini de

Vilajuïga
L'AIGUA VIBRANT

Damm
Fundació

Gràcies a

Audi
Autopodium
Girona · Olot · Figueres · Llord de Mar

CONSELL COMARCAL
DE L'ALT EMPORDÀ

EMPORDÀ TURISME
CATALUNYA-COSTA BRAVA

AVINYONET DE
PUIGVENTÓS
AJUNTAMENT

Mitjà col·laborador

33 Cat **W**úsica

En col·laboració amb

Liederabend · Nord Produccions i Events · Parròquia de Santa Maria de Vilabertran

Partners internacionals

Liedzentrum Heidelberg · Schubertiade · Der Lyrische Salon Weimar

PROPER CONCERTS

© Cuido Werner

Konstantin Krimmel, baríton Ammiel Bushakevitz, piano

Lieder de Schumann i Wolf

→ Dijous 2 de febrer de 2023, 20:00 h
Palau de la Música Catalana. Petit Palau

© Martí Antalep

Christoph Prégardien, tenor Roger Vignoles, piano

Schubert | Die schöne Müllerin

→ Dimecres 15 de març de 2023, 20:00 h
Palau de la Música Catalana

© daART

Josep-Ramon Olivé, baríton Victoria Guerrero, piano

Cançons de Robert i Clara Schumann,
García Demestres i Fauré

→ Dimecres 12 d'abril de 2023, 20:00 h
Palau de la Música Catalana. Petit Palau

© Kaupo Kikkas

Ema Nikolovska, mezzosoprano Daniel Gerzenberg, piano

Cançons de Schumann, Berio, Rodrigo i García Lorca

→ Dimecres 18 de maig de 2023, 20:00 h
Palau de la Música Catalana. Petit Palau

Venda d'entrades

www.schubertiada.cat

Col·laborador principal

B Sabadell
Fundació

Amb el suport de

Organitza

www.schubertiada.cat

